

ДИРЕКТИВИ

ДИРЕКТИВА 2011/95/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 13 декември 2011 година

относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила

(преработен текст)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 78, параграф 2, букви а) и б) от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

в съответствие с обикновената законодателна процедура ⁽²⁾,

като имат предвид, че:

(1) В Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 г. относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила ⁽³⁾ следва да се направят голям брой изменения по същество. С оглед постигане на яснота посочената директива следва да бъде преработена.

(2) Общата политика в областта на убежището, включваща Обща европейска система за убежище, представлява съставен елемент на целта на Европейския съюз за постепенното създаване на пространство на свобода, сигурност и правосъдие, открито за онези, които, подтикнати от обстоятелствата, търсят по законен начин закрила в Съюза.

(3) На специалната среща на Европейския съвет в Тампере от 15 и 16 октомври 1999 г. беше постигната договореност да се създаде Обща европейска система за убежище, основана на цялостното и пълно прилагане на Женевската конвенция от 28 юли 1951 г. за статута на бежанците („Женевската конвенция“), допълнена с Нюйоркския

протокол от 31 януари 1967 г. („Протокола“), и по този начин да се утвърди принципът за забрана на връщането и да се гарантира, че никое лице няма да бъде върнато на територията, на която то би било изложено на опасност от преследване.

(4) Женевската конвенция и Протоколът представляват крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците.

(5) Заключенията на Европейския съвет от Тампере предвиждат, че Общата европейска система за убежище следва да включва в краткосрочна перспектива сближаване на правилата относно признаването на бежанците и съдържанието на статута на бежанец.

(6) Заключенията на Европейския съвет от Тампере уточняват също така, че правилата относно статута на бежанец би следвало да бъдат допълнени и с мерки за субсидиарни форми на закрила, които да предлагат сходен статут на всяко лице, което се нуждае от такава закрила.

(7) Първият етап на създаване на Обща европейска система за убежище е вече изпълнен. На 4 ноември 2004 г. Европейският съвет прие Хагската програма, която съдържа целите, които трябва да бъдат постигнати в пространството на свобода, сигурност и правосъдие през периода 2005—2010 г. В тази връзка Хагската програма прикани Европейската комисия да приключи оценката на правните инструменти от първата фаза и да представи на Европейския парламент и на Съвета правните инструменти от втората фаза, за да могат те да бъдат приети преди края на 2010 г.

(8) В Европейския пакт за имиграцията и убежището, приет на 15 и 16 октомври 2008 г., Европейският съвет отбелязва, че между отделните държави-членки все още съществуват значителни различия, свързани с предоставянето на закрила и формите на тази закрила, и призова за нови инициативи за завършване на изграждането на Общата европейска система за убежище, предвидено в Хагската програма, които да предложат висока степен на закрила.

⁽¹⁾ ОВ С 18, 19.1.2011 г., стр. 80.

⁽²⁾ Позиция на Европейския парламент от 27 октомври 2011 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от 24 ноември 2011 г.

⁽³⁾ ОВ L 304, 30.9.2004 г., стр. 12.

- (9) В Стокхолмската програма Европейският съвет отново потвърждава ангажимента си по отношение на целта за създаване на общо пространство на закрила и солидарност, основано на обща процедура за предоставяне на убежище и единен статут в съответствие с член 78 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), за получилите международна закрила, най-късно до 2012 г.
- (10) С оглед на резултатите от направените оценки, на този етап е уместно да бъдат потвърдени принципите, които са в основата на Директива 2004/83/ЕО, както и да се търси постигане на по-висока степен на сближаване на правилата за признаването и съдържанието на международната закрила въз основа на по-високи стандарти.
- (11) Ресурсите на Европейския фонд за бежанците и на Европейската служба за подкрепа в областта на убежището следва да бъдат мобилизирани за предоставянето на адекватно подпомагане на усилията на държавите-членки за изпълнение на стандартите, определени във втората фаза на Общата европейска система за убежище, по-специално на онези държави-членки, които срещат специфичен и несъразмерно голям натиск за техните системи на убежище, по-специално поради тяхното географско или демографско положение.
- (12) Основната цел на настоящата директива е, от една страна, да гарантира прилагането от държавите-членки на общи критерии за определяне на лицата, които реално се нуждаят от международна закрила, и от друга страна, да гарантира минимално равнище на обезщетения за тези лица във всички държави-членки.
- (13) Сближаването на правилата относно признаването и съдържанието на статута на бежанец и статута на субсидиарна закрила би следвало да допринесе за ограничаване на вторичното придвижване на молителите за международна закрила между държавите-членки в случаите, в които това придвижване се дължи единствено на съществуващи различия в правните норми на държавите-членки.
- (14) Държавите-членки следва да могат да въвеждат или да поддържат по-благоприятни условия от стандартите, предвидени в настоящата директива, за гражданите на трети държави или за лицата без гражданство, които търсят международна закрила от държава-членка, когато подобна молба се разглежда като молба, подадена на основание, че съответното лице има качеството на бежанец по смисъла на член 1, буква А от Женевската конвенция или е лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила.
- (15) Гражданите на трети държави или лицата без гражданство, на които е разрешено да пребивават на територията на държавите-членки не поради необходимостта от международна закрила, а на базата на преценка, основана на съчувствие или на хуманитарни съображения, не попадат в приложното поле на настоящата директива.
- (16) Настоящата директива защита основните права и съблюдава принципите, признати по-специално в Хартата на основните права на Европейския съюз. По-специално настоящата директива има за цел да гарантира пълното зачитане на човешкото достойнство и правото на убежище на лицата, подали молба за убежище, и на придружаващите ги членове на тяхното семейство, и да насърчи прилагането на членове 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 и 35 от посочената Харта, и поради това следва да бъде изпълнена съответно.
- (17) По отношението на третирането на лицата, които попадат в приложното поле на настоящата директива, държавите-членки са обвързани от задължения по международно-правните актове, по които те са страна, включително по-специално тези, които забраняват дискриминацията.
- (18) „Висшият интерес на детето“ следва да има първостепенно значение за държавите-членки при изпълнението на настоящата директива, в съответствие с Конвенцията на Организацията на обединените нации за правата на детето от 1989 г. При определяне на висшия интерес на детето държавите-членки следва да обръщат особено внимание на принципа за целостта на семейството, благоденствието и социалното развитие на непълнолетното лице, на съображения, свързани със сигурността и безопасността, както и на мнението на непълнолетното лице, в зависимост от неговата възраст или степен на зрялост.
- (19) Необходимо е да се разшири понятието „членове на семейството“, за да се вземат предвид различните конкретни обстоятелства на зависимост и специалното внимание, което да бъде отделено на висшия интерес на детето.
- (20) Настоящата директива не засяга Протокола относно убежището, предоставяно на гражданите на държавите-членки на Европейския съюз, приложен към Договора за Европейския съюз (ДЕС) и ДФЕС.
- (21) Признаването на статута на бежанец е декларативен акт.
- (22) Консултациите с върховния комисар за бежанците на Организацията на обединените нации могат да предоставят полезни указания на държавите-членки, когато от тях се иска да се произнесат по предоставянето на статут на бежанец съгласно член 1 от Женевската конвенция.
- (23) Следва да се определят стандарти относно определянето и съдържанието на статута на бежанец с цел подпомагане на компетентните национални органи на държавите-членки при прилагането на Женевската конвенция.
- (24) Необходимо е да се въведат общи критерии за признаване на статут на бежанец на лицата, подали молба за убежище по смисъла на член 1 от Женевската конвенция.

- (25) Необходимо е по-специално да се въведат общи понятия за необходимост от закрила, възникваща на място, източници на посегателство и на закрила, вътрешна закрила и преследване, включително причините за преследване.
- (26) Закрила може да бъде предоставяна, при наличието на желание и възможност за предлагане на закрила, или от държавата, или от партии или организации, включително международни организации, които отговарят на условията, предвидени в настоящата директива, които контролират даден район или значителна част от територията на държавата. Тази закрила следва да бъде реална и да няма временен характер.
- (27) Вътрешна закрила срещу преследване или тежки посегателства следва да е реално на разположение на молителя в част от държавата на произход, до която той може сигурно и законно да пътува, да има достъп и в която може основателно да се очаква да се установи. Когато преследването или тежките посегателства се извършват от държавата или от нейни представители, следва да се изхожда от презумпцията, че молителят няма на разположение реална закрила. Когато молителят е непридружено непълнолетно лице, наличието на подходящи грижи и режим на попечителство, съответстващи на висшия интерес на непридруженото непълнолетно лице, следва да представлява част от преценката за това, дали тази закрила е реално на разположение.
- (28) При разглеждането на молбите за международна закрила, представени от непълнолетни лица, държавите-членки следва да вземат предвид специфичните форми на преследване на децата.
- (29) Едно от условията за признаването на статут на бежанец по смисъла на член 1, буква А от Женевската конвенция е наличието на причинно-следствена връзка между причините за преследване, а именно раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група, и актовете на преследване или липсата на закрила срещу такива актове.
- (30) Необходимо е също така да се приеме ново общо понятие относно основанията за преследване „принадлежност към определена социална група“. За целите на определянето на дадена социална група следва надлежно да се вземат предвид проблемите, свързани с пола на молителя, включително неговата полова идентичност и сексуална ориентация, които могат да бъдат свързани с определени правни традиции и обичаи, водещи например до генитално осакатяване, насилствена стерилизация или принудителни аборти, доколкото те са свързани с основателни опасения на молителя за преследване.
- (31) Деянията, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации, са посочени в Преамбюла и в членове 1 и 2 от Хартата на Организацията на обединените нации и освен това са включени в резолюциите на Организацията на обединените нации относно „мерките за борба с международния тероризъм“, съгласно които „терористичните актове, методи и практики, както и умишленото финансиране и планиране на актове на тероризъм и подстрекателството към такива актове противоречат на целите и принципите на Организацията на обединените нации“.
- (32) Така както е посочено в член 14, понятието „статут“ може да включва и статут на бежанец.
- (33) Следва да се установят също така стандарти относно определянето и съдържанието на статута на субсидиарна закрила. Субсидиарната закрила би следвало да допълни закрилата на бежанците, предвидена в Женевската конвенция.
- (34) Необходимо е да се въведат общи критерии, въз основа на които да се признава, че лицата, подали молба за международна закрила, отговарят на условията за субсидиарна закрила. Тези критерии следва да бъдат определени на основата на международните задължения, произтичащи от актовете за правата на човека и вече съществуващите практики в държавите-членки.
- (35) Опасностите, на които изобщо е изложено населението или част от населението на една държава, обикновено не представляват сами по себе си индивидуални заплахи, които могат да бъдат квалифицирани като тежки посегателства.
- (36) Като общо правило членовете на семействата, поради самия факт на връзката си с бежанеца, рискуват да бъдат изложени на актове на преследване, които биха могли да представляват основание за предоставяне на статут на бежанец.
- (37) Понятието „национална сигурност и обществен ред“ обхваща също така случаите, в които гражданин на трета държава принадлежи към сдружение, поддържащо международния тероризъм, или подкрепя такова сдружение.
- (38) Когато решават относно правото на предимствата, предвидени в настоящата директива, държавите-членки следва надлежно да отчитат висшия интерес на детето, както и конкретните обстоятелства на зависимостта от лицето, на което е предоставена международна закрила, на близки роднини, които вече са в държавата-членка и които не са членове на семейството на това лице. При изключителни обстоятелства, когато близкият роднина на лице, на което е предоставена международна закрила, е семейно непълнолетно лице, което обаче не е придружено от своя(та) съпруг(а), може да се счита, че неговият висш интерес е свързан с първоначалното му семейство.
- (39) При изпълнение на призива на Стокхолмската програма за създаването на единен статут за бежанците или за лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, и с изключение на дерогациите, които са необходими и обективно обосновани, на лицата, на които е предоставен статут на субсидиарна закрила, следва да се предоставят същите права и предимства като тези, които са предоставени на бежанците съгласно настоящата директива, и те следва да отговарят на същите условия с оглед предоставянето ѝ.

- (40) В рамките, определени от техните международни задължения, държавите-членки могат да установят, че предоставянето на предимства по отношение на достъпа до работа, до социално осигуряване, до медицински грижи и до средства за интегриране изисква предварителното издаване на разрешение за пребиваване.
- (41) За да се активизира реалното ползване от лицата, на които е предоставена международна закрила, на правата и предимствата, посочени в настоящата директива, е необходимо да бъдат отчетени техните специфични нужди и конкретните предизвикателства за интеграцията, пред които те са изправени. Такова отчитане обикновено не следва да води до по-благоприятно третиране от това, предвидено за техните собствени граждани, без да се засяга възможността държавите-членки да въведат или запазват по-благоприятни стандарти.
- (42) В тази връзка по-специално са необходими усилия за решаване на проблемите, които не позволяват на лицата, на които е предоставена международна закрила, да получат реален достъп до образователните възможности, свързани със заетост, и до професионално обучение, *inter alia*, във връзка с финансови ограничения.
- (43) Настоящата директива не се прилага по отношение на финансовите средства, предоставяни от държавите-членки за развитие на образованието.
- (44) Необходимо е да бъдат разгледани специални мерки за реалното преодоляване на практическите затруднения, които срещат лицата, на които е предоставена международна закрила, по отношение на признаването за автентични на техните дипломи, сертификати или други удостоверения за професионални квалификации, придобити в чужбина, и особено поради липсата на документи и неспособността им да поемат разходите, свързани с процедурите за признаване.
- (45) По-специално, с цел да се избегнат социални трудности, е уместно на лицата, на които е предоставена международна закрила, да се осигури адекватна социална помощ и средства за издръжка, без дискриминация в контекста на социалното подпомагане. По отношение на социалното подпомагане, условията и редът за предоставяне на основни обезщетения на лицата, на които е предоставен статут на субсидиарна закрила, следва да се определят от националното право. Възможността за ограничаване на това подпомагане до основните обезщетения трябва да се разбира в смисъл, че обхваща най-малко минимален гарантиран доход за съответното лице, помощи в случай на заболяване или бременност и семейни помощи за деца, доколкото такива обезщетения се предоставят на гражданите съгласно националното право.
- (46) На лицата, на които е предоставена международна закрила, следва да бъде гарантиран достъп до медицински грижи, който включва такива както по отношение на физическото, така и на психическото здраве.
- (47) Специфичните нужди и особености на положението на лицата, на които е предоставен статут на бежанец, и на лицата, на които е предоставен статут на субсидиарна закрила, следва да бъдат отчетени, доколкото е възможно, в програмите за интеграция, осигурени за тях, като се включва, когато е целесъобразно, езиково обучение и предоставянето на информация относно индивидуалните права и задължения, свързани със статута им на закрила в съответната държава-членка.
- (48) Изпълнението на настоящата директива следва да се оценява на редовни интервали, като се взема под внимание по-специално развитието на международните задължения на държавите-членки по отношение на забраната за връщането, развитието на пазарите на труда в държавите-членки, както и разработването на общи основни принципи за интеграция.
- (49) Доколкото целите на настоящата директива, а именно установяването на стандарти за предоставяне на международна закрила на граждани на трети държави и на лица без гражданство от държавите-членки, за единен статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила и за съдържанието на предоставената закрила, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите-членки и следователно могат, поради обхвата и последиците от настоящата директива, да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от ДЕС. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тези цели.
- (50) В съответствие с членове 1 и 2 и член 4а, параграф 1 от Протокол (№ 21) относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към ДЕС и към ДФЕС, и без да се засяга член 4 от посочения протокол, Обединеното кралство и Ирландия не участват в приемането на настоящата директива и не са обвързани от нея, нито от нейното прилагане.
- (51) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокол (№ 22) относно позицията на Дания, приложен към ДЕС и към ДФЕС, Дания не участва в приемането на настоящата директива и не е обвързана от нея, нито от нейното прилагане.
- (52) Задължението за транспониране на настоящата директива в националното право следва да бъде ограничено до тези разпоредби, които представляват изменение по същество в сравнение с Директива 2004/83/ЕО. Задължението за транспониране на разпоредбите, които не са изменени, произтича от посочената директива.
- (53) Настоящата директива следва да не засяга задълженията на държавите-членки по отношение на срока за транспониране в националното право на Директива 2004/83/ЕО, посочен в приложение I, част Б,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Цел

Целта на настоящата директива е установяването на стандарти за определянето на граждани на трети държави или на лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила и за съдържанието на предоставената закрила.

Член 2

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

- а) „международна закрила“ означава статут на бежанец и статут на субсидиарна закрила, както са определени в букви д) и ж);
- б) „лице, на което е предоставена международна закрила“ означава лице, на което е предоставен статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила, както са определени в букви д) и ж);
- в) „Женевска конвенция“ означава Конвенцията за статута на бежанците, съставена в Женева на 28 юли 1951 г., изменена с Нюйоркския протокол от 31 януари 1967 г.;
- г) „бежанец“ означава гражданин на трета държава, който поради основателни опасения от преследване, основано на раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група се намира извън държавата, чийто гражданин е, и който не може или поради тези опасения не желае да се обърне за закрила към тази държава, или лице без гражданство, което, като се намира по горепосочените причини извън държавата на предишното си обичайно пребиваване, не може или поради такива опасения не желае да се завърне в нея, и по отношение на което не се прилага член 12;
- д) „статут на бежанец“ означава признаването от държава-членка на гражданин на трета държава или лице без гражданство за бежанец;
- е) „лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила“ означава гражданин на трета държава или лице без гражданство, които не отговарят на условията за бежанец, но за които има сериозни основания да се смята, че ако бъдат изпратени обратно в държавата на произход, или в случай на лице без гражданство — в държавата на предишното му обичайно пребиваване, биха били изложени на реална опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15, и

по отношение на които не се прилага член 17, параграфи 1 и 2, и които не могат или поради такава опасност не желаят да получат закрилата на тази държава;

- ж) „статут на субсидиарна закрила“ означава признаването от държава-членка на гражданин на трета държава или лице без гражданство за лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила;
- з) „молба за международна закрила“ означава искането, отправено от гражданин на трета държава или от лице без гражданство, за закрила от държава-членка, което може да бъде разглеждано като лице, искащо да получи статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила, и което лице не иска изрично друг тип закрила извън приложното поле на настоящата директива, която може да бъде предмет на отделна молба;
- и) „молител“ означава гражданин на трета държава или лице без гражданство, подали молба за международна закрила, по която все още не е взето окончателно решение;
- й) „членове на семейството“ означава, доколкото семейството вече е било създадено в държавата на произход, следните членове на семейството на лицето, на което е предоставена международна закрила, които се намират в същата държава-членка във връзка с молбата за международна закрила:
 - съпругът/съпругата на лицето, на което е предоставена международна закрила, или неговият несемеен партньор, с когото поддържа трайна връзка, ако правото или практиката в съответната държава-членка третира несемейните двойки по начин, сравним със семейните двойки, съгласно своето право относно гражданите на трети държави;
 - непълнолетните деца на двойките, посочени в първото тире, или на лицето, на което е предоставена международна закрила, при условие че те не са семейни, без да се взема под внимание обстоятелството дали те са родени в брака, родени извън брака или осиновени съгласно определенията на вътрешното право;
 - бащата, майката или друго пълнолетно лице, което носи отговорност за лицето, на което е предоставена международна закрила, по силата на закон или практика на съответната държава членка, когато лицето, на което е предоставена международна закрила, е непълнолетно и не е семейно;
- к) „непълнолетно лице“ означава гражданин на трета държава или лице без гражданство на възраст под 18 години;
- л) „непридружено непълнолетно лице“ означава непълнолетно лице, което пристига на територията на държавите-членки, без да е придружено от пълнолетно лице, отговорно за него по силата на закон или на практика на съответната държава-членка, докато грижата за него не бъде реално поета от такова лице; включва се също така непълнолетно лице, което е оставено непридружено след влизането му на територията на държавите-членки;

- м) „разрешение за пребиваване“ означава всяко разрешение или удостоверение, издадено от органите на държава-членка и във формата, предвидена от нейното право, позволяващо на гражданин на трета държава или на лице без гражданство да пребивава на нейна територия;
- н) „държава на произход“ означава държавата или държавите, чийто гражданин е лицето, или за лице без гражданство, държавата на предишното обичайно пребиваване.

Член 3

По-благоприятни стандарти

Държавите-членки могат да въвеждат или да запазват по-благоприятни стандарти за определяне на дадено лице като бежанец или като лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила, както и за определяне на съдържанието на международната закрила, доколкото тези стандарти са съвместими с настоящата директива.

ГЛАВА II

ОЦЕНЯВАНЕ НА МОЛБИТЕ ЗА МЕЖДУНАРОДНА ЗАКРИЛА

Член 4

Оценяване на фактите и обстоятелствата

- Държавите-членки могат да преценят, че е задължение на молителя да представи във възможно най-кратък срок всички необходими елементи в подкрепа на своята молба за международна закрила. Държавата-членка следва да оцени, в сътрудничество с молителя, елементите, свързани с молбата.
- Елементите, посочени в параграф 1, се състоят от декларации на молителя и от всички документи, с които разполага молителят, за своята възраст, минало, включително и за свързаните с него роднини, самоличност, гражданство(а), държава(и), както и за мястото или местата на предишно пребиваване, предходни молби за убежище, за своя маршрут на пътуване, документи за пътуване, както и причини за подаване на молба за международна закрила.
- Оценяването на молбата за международна закрила следва да бъде извършено за всеки отделен случай, като се вземат под внимание следните елементи:
 - всички относими факти, свързани с държавата на произход в момента на вземането на решение по молбата, включително законите и подзаконовите актове на държавата на произход, както и начинът на тяхното прилагане;
 - относими декларации и документи, представени от молителя, включително и информация, позволяваща да се определи дали молителят е бил или би могъл да бъде обект на преследване или на тежки посегателства;
 - индивидуалното положение и личните обстоятелства относно молителя, включително и фактори като неговото минало, пол

и възраст, за да може да се определи, въз основа на личните обстоятелства относно молителя, дали действията, на които той е бил или рискува да бъде изложен, биха могли да бъдат считани за преследване или за тежки посегателства;

- фактът дали след напускането на държавата на произход молителят е упражнявал дейности, чиято единствена или основна цел е била да се създадат необходимите условия, за да се подаде молба за международна закрила, с цел да се определи дали тези дейности биха го изложили на преследване или на тежки посегателства, ако той би се завърнал в тази държава;
- дали е разумно да се смята, че молителят би могъл да се ползва от закрилата на друга държава, чието гражданство той би могъл да поиска.

4. Фактът, че молител вече е бил преследван или вече е понесъл тежко посегателство, или е бил обект на директни заплахи за подобно преследване или подобно посегателство, е сериозен признак за основателни опасения на молителя от преследване или от реален риск да понесе тежко посегателство, освен ако съществуват достатъчни основания да се смята, че такова преследване или тежко посегателство не би се повторило.

5. Когато държавите-членки прилагат принципа, съгласно който молителят има задължение да обоснове молба за международна закрила, и когато определени аспекти на неговите декларации не са подкрепени с документи или други доказателства, тези аспекти не изискват потвърждение, когато са изпълнени следните условия:

- молителят е положил реални усилия да обоснове своята молба;
- всички относими елементи, с които молителят разполага, са били представени и е било дадено задоволително обяснение за липсата на останалите относими елементи;
- декларациите на молителя са преценени за непротиворечиви и достоверни и не влизат в разрез с наличната и относима към неговия случай обща и конкретна информация;
- молителят е подал молбата си за международна закрила във възможно най-ранния момент, освен ако молителят може да посочи определени причини за това, че не го е направил; и
- общата достоверност на твърденията на молителя е установена.

Член 5

Необходимост от международна закрила, възникваща на място

1. Основателното опасение от преследване или реалната опасност от понасяне на тежки посегателства може да се основават на събития, настъпили, след като молителят е напуснал държавата на произход.

2. Основателното опасение от преследване или реалната опасност от понасяне на тежки посегателства може да се основават на дейности, извършвани от молителя след неговото заминаване от държавата на произход, особено ако се установи, че дейностите, на които се основава молбата, представляват израз или продължение на убежденията или ориентацията, изразявани в държавата на произход.

3. Без да се засяга Женевската конвенция, държавите-членки могат да решат, че на молител, който е подал последваща молба, обикновено не се предоставя статут на бежанец, ако опасността от преследване се основава на обстоятелства, които молителят е създал по собствено решение, след като е напуснал държавата на произход.

Член 6

Субекти на преследване или тежки посегателства

Субектите на преследване или тежки посегателства включват:

- а) държавата;
- б) партии или организации, които контролират държавата или значителна част от нейната територия;
- в) недържавни субекти, ако може да бъде доказано, че субектите, посочени в букви а) и б), включително и международни организации, не могат или не искат да предоставят закрила срещу преследване или тежки посегателства по смисъла на член 7.

Член 7

Субекти на закрила

1. Закрилата срещу преследване или тежки посегателства може да бъде предоставена единствено от:

- а) държавата; или
- б) партии или организации, включително и международни организации, които контролират държавата или значителна част от нейната територия,

при условие че същите желаят и могат да предложат закрила в съответствие с параграф 2.

2. Закрилата срещу преследване или тежки посегателства трябва да е ефективна и да няма временен характер. Обикновено такава закрила се предоставя, когато субектите, посочени в параграф 1, букви а) и б), вземат разумни мерки, за да попречат на преследването или на тежките посегателства, *inter alia*, чрез функционирането на ефективна правораздавателна система, позволяваща разкриването, наказателното преследване и наказването на деянията, представляващи преследване или тежко посегателство, и когато молителят има достъп до тази закрила.

3. При определянето на това, дали една международна организация контролира една държава или значителна част от нейната територия и дали тя предлага закрила по смисъла на

параграф 2, държавите-членки се съобразяват с указанията, които могат да бъдат предоставени от актовете на Съюза в тази област.

Член 8

Вътрешна закрила

1. При оценяването на молбата за международна закрила държавите-членки могат да решат, че молителят не се нуждае от международна закрила, ако в част от държавата на произход той:

- а) няма основателно опасение от преследване или не е изложен на реална опасност от тежки посегателства; или
- б) има достъп до закрила срещу преследване или тежки посегателства съгласно определението в член 7

и той може сигурно и законно да пътува и да получи достъп до тази част на държавата, както и може основателно да се очаква да се установи там.

2. При разглеждането на обстоятелството дали молителят има основателно опасение от преследване или дали е изложен на реална опасност от тежки посегателства, или дали има достъп до закрила срещу преследване или тежки посегателства в част от държавата на произход в съответствие с параграф 1, държавите-членки вземат под внимание в момента, в който се произнасят по молбата, общите условия в тази част на държавата и личните обстоятелства относно молителя в съответствие с член 4. За тази цел държавите-членки гарантират получаването на точна и актуална информация от съответните източници, като например върховния комисар за бежанците на Организацията на обединените нации и Европейската служба за подкрепа в областта на убежището.

ГЛАВА III

УСЛОВИЯ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ КАТО БЕЖАНЕЦ

Член 9

Действия на преследване

1. За да бъде разглеждан като действие на преследване по смисъла на член 1, буква А от Женевската конвенция, този акт трябва да:

- а) е достатъчно сериозен по своето естество или по повтаряемия си характер, за да представлява тежко нарушение на основните права на човека, и по-специално на правата, упражняването на които не е възможно да бъде ограничено по какъвто и да било начин по силата на член 15, параграф 2 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи; или
- б) представлява съвкупност от различни мерки, включително нарушения на правата на човека, която е достатъчно тежка, за да засегне отделното лице по начин, сравним с посоченото в буква а).

2. Действията на преследване по смисъла на параграф 1 могат да приемат, *inter alia*, следните форми:

- а) физическо или психическо насилие, включително и сексуално насилие;
- б) правни, административни, полицейски и/или съдебни мерки, които са дискриминационни сами по себе си или се прилагат по дискриминационен начин;
- в) наказателно преследване или наказания, които са непропорционални или дискриминационни;
- г) отказ на съдебна защита, който се изразява в непропорционално или дискриминационно наказание;
- д) наказателно преследване или наказания за отказ да бъде отбита военна служба в случай на военни действия, когато военната служба би предполагала извършването на престъпления или на деяния, попадащи в приложното поле на основанията за експулсиране, посочени в член 12, параграф 2;
- е) действия, насочени срещу лицата по причина на техния пол или срещу деца.

3. В съответствие с член 2, буква г) между мотивите, посочени в член 10, и действията на преследване по параграф 1 от настоящия член или липсата на закрила срещу такива действия трябва да има връзка.

Член 10

Мотиви за преследване

1. При оценяването на мотивите за преследване държавите-членки вземат под внимание следните елементи:

- а) понятието „раса“ включва по-специално съображения за цвят на кожата, произход или принадлежност към определена етническа група;
- б) понятието „религия“ включва по-специално притежаването на теистични, нетеистични или атеистични убеждения, индивидуалното или колективното участие или въздържане от участие в частни или публични богослужения, други религиозни актове или изразяване на религиозни убеждения, както и форми на лично или обществено поведение, основаващи се на религиозни вярвания или наложени от тези вярвания;
- в) понятието „националност“ не се ограничава до гражданството или до неговото несъществуване, а обхваща по-специално принадлежността към група, обособена чрез своята културна, етническа или езикова идентичност, общия си географски или политически произход или чрез връзката си с населението на друга държава;

г) една група се счита за определена социална група, когато по-специално:

- нейните членове споделят една вродена характеристика или обща история, която не подлежи на изменение, или споделят характеристика или вярване, до такава степен съществени за идентичността или съзнанието, че не би следвало от лицето да се изисква да се откаже от тях, и
- тази група има собствена идентичност в съответната държава, защото е разглеждана като различна от заобикалящото я общество.

В зависимост от условията, преобладаващи в държавата на произход, специфична социална група може да бъде и група, чиито членове имат като обща характеристика определена сексуална ориентация. Сексуалната ориентация не може да се разбира като включваща деяния, обявени за престъпления от националното право на държавите-членки. Аспекти, свързани с пола, включително и половата идентичност, се отчитат надлежно за определянето на принадлежност към дадена социална група или установяването на характерна черта на такава група;

д) понятието „политическо мнение“ обхваща по-специално мнение, идеи или убеждения по въпроси, свързани с потенциалните субекти на преследване, посочени в член 6, както и с техните политики или методи, независимо дали мнението, идеите или убежденията са били изразени в действия на молителя.

2. Когато се преценява основателността на опасенията от преследване на даден молител, фактът дали той действително притежава характеристиката, свързана с раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или с политическо мнение, която е в основата на преследването, е без значение, при положение че според субекта на преследването той притежава тази характеристика.

Член 11

Преустановяване

1. Гражданин на трета държава или лице без гражданство престава да бъде бежанец, ако съответното лице:

- а) доброволно и повторно е поискало закрила от държавата, чието гражданство притежава; или
- б) след като е загубило своето гражданство, доброволно си го е възстановило; или
- в) е придобило ново гражданство и е получило закрила от държавата, чието гражданство е придобило; или
- г) се е завърнало доброволно с цел да се установи в държавата, която е напуснало или извън която е останало поради опасения от преследване; или

д) не може повече да продължи да отказва получаването на закрила от държавата, чието гражданство има, след като обстоятелствата, в резултат на които той е било признато за бежанец, са престанали да съществуват; или

е) по отношение на лице без гражданство — то има възможност да се завърне в държавата на предишното си обичайно пребиваване, след като обстоятелствата, в резултат на които е било признато за бежанец, са престанали да съществуват.

2. При прилагането на параграф 1, букви д) и е) държавите-членки преценяват дали промяната в обстоятелствата е достатъчно значителна, а не с временен характер, за да може опасението на бежанеца от преследване да не може да бъде разглеждано повече като основателно.

3. Параграф 1, букви д) и е) не се прилагат за бежанец, който може да посочи убедителни причини, свързани с предишно преследване, за отказа му да се възползва от закрилата на държавата, чийто гражданин е той, или, ако е лице без гражданство, на държавата на предишното му обичайно пребиваване.

Член 12

Изключване

1. Гражданин на трета държава или лице без гражданство се изключва от кръга на бежанците, когато съответното лице:

а) попада в приложното поле на член 1, буква Г от Женевската конвенция относно закрилата или помощта от органи или агенции на Организацията на обединените нации, различни от върховния комисар за бежанците на ООН. В случаите, в които тази закрила или помощ бъде преустановена на каквото и да е основание, без положението на тези лица да бъде окончателно уредено в съответствие с относимите резолюции на Общото събрание на Организацията на обединените нации, тези лица *ipso facto* имат право на предимствата по настоящата директива;

б) компетентните органи на държавата, в която то е установило своето пребиваване, считат, че то има правата и задълженията, произтичащи от гражданството на тази държава, или равностойни права и задължения.

2. Гражданин на трета държава или лице без гражданство се изключва от кръга на бежанците, когато има сериозни основания да се счита, че съответното лице:

а) е извършило престъпление срещу мира, военно престъпление или престъпление срещу човечеството по смисъла на международните актове, съдържащи разпоредби относно тези престъпления;

б) е извършило тежко престъпление, което няма политически характер, извън територията на държавата на своето убежище, преди да бъде прието като бежанец, което означава преди издаването на разрешението за пребиваване, въз основа на факта, че му е предоставен статут на бежанец; особено жестоките действия, дори и да се твърди, че са

извършени с политическа цел, биха могли да бъдат квалифицирани като тежки престъпления, които нямат политически характер;

в) е признато за виновно в извършването на деяния, които противоречат на целите и принципите на Организацията на обединените нации, така както те са уредени в преамбюла и в членове 1 и 2 от Хартата на Организацията на обединените нации.

3. Параграф 2 се прилага към лицата, които подбуждат към престъпления или към деянията, посочени по-горе, или участват в тяхното извършване под каквато и да било друга форма.

ГЛАВА IV

СТАТУТ НА БЕЖАНЕЦ

Член 13

Предоставяне на статут на бежанец

Държавите-членки предоставят статут на бежанец на всеки гражданин на трета държава или на лице без гражданство, които отговарят на условията за определяне като бежанци съгласно разпоредбите на глави II и III.

Член 14

Отнемане, прекратяване или отказ за подновяване на статут на бежанец

1. По отношение на молбите за международна закрила, внесени след влизането в сила на Директива 2004/83/ЕО, държавите-членки отнемат статута на бежанец, предоставен от държавен, административен, съдебен или квазисъдебен орган на гражданин на трета държава или на лице без гражданство, прекратяват го или отказват подновяването му, когато съответното лице престане да бъде бежанец в съответствие с член 11.

2. Без да се засяга задължението на бежанеца в съответствие с член 4, параграф 1 да декларира всички относими факти и да предоставя всички относими документи, с които разполага, държавата-членка, която е предоставила статута на бежанец, доказва за всеки отделен случай, че съответното лице е престанало да бъде или никога не е било бежанец по смисъла на параграф 1 от настоящия член.

3. Държавите-членки отнемат, прекратяват или отказват подновяването на статута на бежанец на всеки гражданин на трета държава или на лице без гражданство, ако съответната държава-членка установи, след като е предоставила статута на бежанеца, че:

а) лицето е следвало да бъде или е изключено от кръга на бежанците съгласно член 12;

б) невярното представяне или несъобщаването на факти от лицето, включително и използването на подправени документи, са имали определяща роля за решението да му бъде предоставен статут на бежанец.

4. Държавите-членки могат да отнемат статут на бежанец, предоставен от правителствен, административен, съдебен или квазисъдебен орган, да го прекратят или да откажат да го подновят, когато:

- а) са налице разумни основания лицето да бъде разглеждано като заплаха за сигурността на държавата-членка, в която се намира;
- б) като осъдено с влязла в сила присъда за особено тежко престъпление, лицето представлява заплаха за обществото в тази държава-членка.

5. В случаите, описани в параграф 4, държавите-членки могат да решат да не предоставят статут на бежанец, когато подобно решение все още не е било взето.

6. Лицата, по отношение на които се прилага параграф 4 или 5, имат правото да упражняват правата, предвидени в членове 3, 4, 16, 22, 31, 32 и 33 от Женевската конвенция или сходни на тях права, докато се намират в държавата-членка.

ГЛАВА V

УСЛОВИЯ ЗА СУБСИДИАРНА ЗАКРИЛА

Член 15

Тежки посегателства

Тежките посегателства са:

- а) смъртно наказание или екзекуция; или
- б) изтезание или нечовешко или унизително отношение, или наказание, наложено на молител в държавата на произход; или
- в) тежки и лични заплахи срещу живота или личността на цивилно лице поради безогледно насилие в случай на въоръжен международен или вътрешен конфликт.

Член 16

Преустановяване

1. Гражданин на трета държава или лице без гражданство престава да бъде лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила, когато обстоятелствата, довели да предоставянето на субсидиарна закрила, престанат да съществуват или са се променили до такава степен, че тази закрила вече не е необходима.

2. При прилагането на параграф 1 държавите-членки преценяват дали промяната в обстоятелствата е достатъчно значителна, а не с временен характер, така че лицето, което може да се ползва със субсидиарна закрила, вече не е изправено пред реална опасност от тежки посегателства.

3. Параграф 1 не се прилага за лице, на което е предоставена субсидиарна закрила, което може да посочи убедителни

причини, свързани с предишни тежки посегателства, за отказа си да се възползва от закрилата на държавата, чийто гражданин е то, или, ако е лице без гражданство, на държавата на предишното му обичайно пребиваване.

Член 17

Изключване

1. Гражданин на трета държава или лице без гражданство се изключват от кръга на лицата, които отговарят на условията за субсидиарната закрила, ако съществуват сериозни основания да се счита, че съответното лице:

- а) е извършило престъпление срещу мира, военно престъпление или престъпление срещу човечеството по смисъла на международните актове, съдържащи разпоредби относно тези престъпления;
- б) е извършило тежко престъпление;
- в) е било признато за виновно в извършването на деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации, така както те са уредени в преамбюла и в членове 1 и 2 от Хартата на Организацията на обединените нации;
- г) представлява заплаха за обществото или за сигурността на държавата-членка, в която се намира.

2. Параграф 1 се прилага към лицата, които подбуждат към престъпления или към деянията, посочени по-горе, или участват в тяхното извършване под каквато и да било друга форма.

3. Държавите-членки могат да изключат всеки гражданин на трета държава или лице без гражданство от кръга на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, ако преди приемането на съответното лице в съответната държава-членка то е извършило едно или няколко престъпления, които не попадат в приложното поле на параграф 1, които биха се наказвали с наказание лишаване от свобода, ако са извършени в съответната държава-членка, и ако то е напуснало държавата си на произход единствено с цел да избегне наказанието, налагани за тези престъпления.

ГЛАВА VI

СТАТУТ НА СУБСИДИАРНА ЗАКРИЛА

Член 18

Предоставяне на статут на субсидиарна закрила

Държавите-членки предоставят статут на субсидиарна закрила на гражданин на трета държава или на лице без гражданство, които отговарят на условията за субсидиарна закрила в съответствие с глави II и V.

Член 19

Отнемане, прекратяване или отказ за подновяване на статут на субсидиарна закрила

1. По отношение на молбите за международна закрила, подадени след влизането в сила на Директива 2004/83/ЕО, държавите-членки отнемат статута на субсидиарна закрила, предоставен от правителствен, административен, съдебен или квазисъдебен орган на гражданин на трета държава или на лице без гражданство, прекратяват го или отказват да го подновят, когато съответното лице престане да отговаря на условията за субсидиарна закрила в съответствие с член 16.

2. Държавите-членки могат да отнемат статута на субсидиарна закрила, предоставен от правителствен, административен, съдебен или квазисъдебен орган на гражданин на трета държава или на лице без гражданство, да го прекратят или да откажат да го подновят, когато след предоставянето на статута на субсидиарна закрила бъде установено, че съответното лице е следвало да бъде изключено от кръга на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, в съответствие с член 17, параграф 3.

3. Държавите-членки отнемат, прекратяват или отказват подновяването на статута на субсидиарна закрила на гражданин на трета държава или на лице без гражданство, ако:

- а) след предоставянето на този статут бъде установено, че съответното лице е следвало да бъде или е изключено от кръга на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, в съответствие с член 17, параграфи 1 и 2;
- б) невярното представяне или несъобщаването на факти от негова страна, включително и използването на подправени документи, са имали определяща роля за решението да му бъде предоставен статут на субсидиарна закрила.

4. Без да се засяга задължението на гражданина на трета държава или на лицето без гражданство в съответствие с член 4, параграф 1 да декларира всички относими факти и да предоставя всички относими документи, с които разполага, държавата-членка, която е предоставила статута на субсидиарна закрила, доказва за всеки отделен случай, че съответното лице е престанало да отговаря или не отговаря на условията за субсидиарна закрила в съответствие с параграфи 1, 2 и 3 от настоящия член.

ГЛАВА VII

СЪДЪРЖАНИЕ НА МЕЖДУНАРОДНАТА ЗАКРИЛА

Член 20

Общи правила

1. Настоящата глава не засяга правата, установени в Женевската конвенция.

2. Настоящата глава се прилага както за бежанците, така и за лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, освен ако не е указано противното.

3. При изпълнението на настоящата глава държавите-членки вземат предвид особеното положение на уязвимите лица, като например непълнолетни лица, непридружени непълнолетни лица, лица с увреждания, възрастни хора, бременни жени, самотни родители, придружени от непълнолетните си деца, жертви на трафик на хора, лица с психични разстройства и лица, които са били подложени на изтезания, изнасилване или други тежки форми на психологическо, физическо или сексуално насилие.

4. Параграф 3 се прилага само за лица, чиито специфични нужди са установени след индивидуалното оценяване на тяхното положение.

5. Висшият интерес на детето е първостепенно съображение за държавите-членки при изпълнението на разпоредбите на настоящата глава относно непълнолетните лица.

Член 21

Закрила срещу връщането

1. Държавите-членки спазват принципа за забрана на връщането в съответствие със своите международни задължения.

2. Когато това не им е забранено по силата на международните задължения, посочени в параграф 1, държавите-членки могат да върнат бежанец, независимо от това дали той е признат официално за такъв, когато:

- а) има сериозни основания да се смята, че той представлява заплаха за сигурността на държавата-членка, в която се намира, или
- б) като осъден с влязла в сила присъда за особено тежко престъпление, той представлява заплаха за обществото в тази държава-членка.

3. Държавите-членки могат да отнемат, да прекратят или да откажат подновяването или предоставянето на разрешение за пребиваване на бежанец, за когото се прилага параграф 2.

Член 22

Информация

Държавите-членки предоставят на лицата, на които е предоставена международна закрила, във възможно най-кратък срок след предоставянето на статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила достъп до информация на езика, който те разбират или се предполага, че разбират, за правата и задълженията, произтичащи от съответния статут.

Член 23

Запазване на целостта на семейството

1. Държавите-членки гарантират запазването на целостта на семейството.
2. Държавите-членки гарантират, че членовете на семейството на лицето, на което е предоставена международна закрила, които в лично качество не отговарят на условията за такава закрила, могат да подадат молба за предимствата, посочени в членове 24—35, в съответствие с националните процедури и доколкото това е съвместимо с личния правен статут на члена на семейството.
3. Параграфи 1 и 2 не са приложими в случаите, в които член на семейството е или би следвало да бъде изключен от международна закрила съобразно глави III и V.
4. Независимо от параграфи 1 и 2 държавите-членки могат да откажат, да ограничат или да отнемат предимствата, посочени в тях, по причини, свързани с националната сигурност или обществения ред.
5. Държавите-членки могат да решат, че настоящият член се прилага и по отношение на други близки роднини, които живеят заедно като част от семейството към датата на напускане на държавата на произход и които следователно са били изцяло или основно на издръжка на лицето, на което е предоставена международна закрила, към този момент.

Член 24

Разрешения за пребиваване

1. Във възможно най-кратък срок след предоставянето на международната закрила държавите-членки издават на лицата, на които е предоставен статут на бежанец, разрешение за пребиваване, валидно за най-малко три години и подлежащо на подновяване, освен ако наложителни причини, свързани с националната сигурност или с обществения ред, изискват друго и без да се засяга член 21, параграф 3.

Без да се засяга член 23, параграф 1, на членовете на семейството на лицата, на които е предоставен статут на бежанец, може да бъде издадено разрешение за пребиваване, валидно за най-много три години и подлежащо на подновяване.

2. Във възможно най-кратък срок след предоставянето на международна закрила държавите-членки издават на лицата, на които е предоставен статут на субсидиарна закрила, и на членовете на техните семейства подлежащо на подновяване разрешение за пребиваване, валидно за най-малко една година и в случай на подновяване — за най-малко две години, освен ако наложителни причини, свързани с националната сигурност или с обществения ред, изискват друго.

Член 25

Пътни документи

1. Държавите-членки издават на лицата, на които е предоставен статут на бежанец, пътни документи, които са

изготвени във формата, установена в приложението към Женевската конвенция, и са предназначени за пътуване извън нейната територия, освен ако наложителни причини, свързани с националната сигурност или с обществения ред, изискват друго.

2. Държавите-членки издават на лицата, на които е предоставен статут на субсидиарна закрила, които не могат да получат национален паспорт, документи, които им дават възможност да пътуват извън тяхната територия, освен ако наложителни причини, свързани с националната сигурност или с обществения ред, изискват друго.

Член 26

Достъп до работа

1. Държавите-членки разрешават на лицата, на които е предоставена международна закрила, упражняването на дейност като наети или самостоятелно заети лица при спазване на общо-приложимите правила за съответната професия и за публичната служба, веднага след като им бъде предоставена закрила.

2. Държавите-членки гарантират, че на лицата, на които е предоставена международна закрила, се предлагат дейности, като възможности за пълнолетните лица за обучение, свързано с работата, професионално обучение, в това число курсове за обучение за повишаване на уменията, практика на работното място и консултации, предоставяни от бюрата по заетостта, при условия, равностойни на условията за собствените им граждани.

3. Държавите-членки се стремят да улеснят пълния достъп на лицата, на които е предоставена международна закрила, до дейностите, посочени в параграф 2.

4. По отношение на възнагражденията, достъпа до системата на социална сигурност за дейността като наето или самостоятелно заето лице, както и други условия, свързани със заетостта, се прилага действащото право на държавите-членки.

Член 27

Достъп до образование

1. Държавите-членки предоставят пълен достъп до образователната система на всички непълнолетни лица, на които е предоставена международна закрила, при същите условията, както за собствените им граждани.

2. Държавите-членки разрешават на пълнолетните лица, на които е предоставена международна закрила, достъп до системата на общото образование, както и до професионално усъвършенстване или преквалификация, при същите условия, както за гражданите на трети държави, законно пребиваващи на тяхна територия.

Член 28

Достъп до процедури за признаване на квалификации

1. Държавите-членки осигуряват еднакво третиране на лицата, на които е предоставена международна закрила, и на собствените си граждани в рамките на съществуващите процедури за признаване на чуждестранни дипломи, удостоверения и други доказателства за професионална квалификация.

2. Държавите-членки полагат усилия да улеснят пълния достъп за лицата, на които е предоставена международна закрила, които не са в състояние да представят документи, удостоверяващи техните квалификации, до подходящи схеми за оценка, валидиране и акредитиране на предишното им обучение. Всички такива мерки са в съответствие с член 2, параграф 2 и член 3, параграф 3 от Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 г. относно признаването на професионални квалификации ⁽¹⁾.

Член 29

Социални грижи

1. Държавите-членки гарантират на лицата, на които е предоставена международна закрила, получаването в държавата-членка, която им е предоставила такава закрила, на необходимите социални грижи, както е предвидено за гражданите им.

2. Чрез дерогация от общото правило, установено в параграф 1, държавите-членки могат да ограничат социалните помощи, предоставени на лицата, на които е предоставен статут на субсидиарна закрила, до основните обезщетения, които се предоставят на същото равнище и при същите условия, както за гражданите им.

Член 30

Медицински грижи

1. Държавите-членки гарантират, че лицата, на които е предоставена международна закрила, имат достъп до медицински грижи при същите условия, както за гражданите на държавата-членка, предоставила такава закрила.

2. Държавите-членки предоставят при същите условия, както за гражданите на държавата-членка, която е предоставила закрилата, подходящи медицински грижи, включително, където е необходимо, адекватно лечение на психични разстройства, на лицата, на които е предоставена международна закрила, които имат специални нужди, като например бременните жени, лицата с увреждания, лицата, които са били жертви на изтезания, изнасилване или на други тежки форми на психическо, физическо или сексуално насилие, или на непълнолетни лица, които са били жертви на каквато и да било форма на насилие, липса на грижи, експлоатация, изтезание, на жестоко, нечовешко и унижително отношение или които са пострадали от въоръжени конфликти.

⁽¹⁾ ОВ L 255, 30.9.2005 г., стр. 22.

Член 31

Непридружени непълнолетни лица

1. Във възможно най-кратък срок след предоставянето на международна закрила държавите-членки приемат необходимите мерки, за да осигурят представителството на непридружени непълнолетни лица от законен попечител или, при необходимост, от организация, отговаряща за грижите и за благосъстоянието на непълнолетни лица, или от всякаква друга подходяща форма на представителство, включително и произтичаща от законодателство или от съдебно решение.

2. Държавите-членки гарантират, че при изпълнението на настоящата директива нуждите на непридружените непълнолетни лица са надлежно взети под внимание от назначения попечител или представител. Компетентните органи правят редовни оценки.

3. Държавите-членки осигуряват непридружените непълнолетни лица да бъдат настанявани:

а) при пълнолетни роднини; или

б) в приемно семейство; или

в) в специализирани центрове за настаняване на непълнолетни лица; или

г) в други места за настаняване, приспособени за непълнолетни.

Във връзка с това е уместно да се вземе под внимание мнението на детето в зависимост от неговата възраст и степен на зрялост.

4. Доколкото това е възможно, братята и сестрите следва да бъдат заедно, като се взема предвид висшият интерес на съответното непълнолетно лице, и по-специално неговата възраст и степен на зрялост. Промените на мястото на пребиваване на непридружените непълнолетни лица се ограничават до минимум.

5. Ако се предостави международна закрила на непридружено непълнолетно лице и издирването на членовете на семейството му все още не е започнало, държавите-членки започват да ги издирват във възможно най-кратък срок след предоставянето на международната закрила, като защитават висшият интерес на непълнолетното лице. Когато издирването вече е започнало, държавите-членки го продължават, ако това е целесъобразно. В случай че съществуват заплахи за живота или физическата цялост на непълнолетното лице или на неговите близки роднини, особено ако те са останали в държавата на произход, трябва да се положат грижи събирането, обработването и разпространението на информация относно тези лица да бъде извършвано при условия на поверителност.

6. Работещите с непридружени непълнолетни лица са обучени и продължават да получават подходящо обучение относно потребностите на тези лица.

Член 32**Достъп до жилищно настаняване**

1. Държавите-членки гарантират, че лицата, на които е предоставена международна закрила, получават достъп до жилищно настаняване при условия, равностойни на условията, приложими за другите граждани на трети държави, законно пребиваващи на тяхна територия.

(2) Като осигуряват практическа възможност за разпределяне в рамките на цялата държава на лицата, на които е предоставена международна закрила, държавите-членки се стремят да прилагат политики, целящи предотвратяване на дискриминацията на тези лица, както и да гарантират равни възможности по отношение на достъпа до жилищно настаняване.

Член 33**Свобода на придвижване в рамките на държава-членка**

Държавите-членки позволяват на лицата, на които е предоставена международна закрила, да се придвижват свободно в рамките на тяхната територия при същите условия и при същите ограничения, които са предвидени за другите граждани на трети държави, законно пребиваващи на тяхна територия.

Член 34**Достъп до средства за интегриране**

С цел да се улесни интегрирането на лицата, на които е предоставена международна закрила, в обществото, държавите-членки осигуряват достъп до програми за интегриране, каквито преценят за подходящи, за да вземат предвид специфичните нужди на лицата, на които е предоставен статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила, или създават предварителни условия, гарантиращи успеха на тези програми.

Член 35**Репатриране**

Държавите-членки могат да предоставят помощ на лицата, на които е предоставена международна закрила, които желаят да бъдат репатрирани.

ГЛАВА VIII**АДМИНИСТРАТИВНО СЪТРУДНИЧЕСТВО****Член 36****Сътрудничество**

Всяка от държавите-членки определя национално звено за контакт и съобщава координатите му на Комисията. Комисията съобщава тази информация на останалите държави-членки.

Държавите-членки, във връзка с Комисията, вземат всички необходими мерки за установяване на пряко сътрудничество и обмен на информация между компетентните органи.

Член 37**Персонал**

Държавите-членки гарантират, че органите и другите организации, които изпълняват настоящата директива, са получили необходимото обучение и са обвързани с принципа за поверителност, така както той е определен в националното право, по отношение на информацията, която получават в хода на своята работа.

ГЛАВА IX**ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ****Член 38****Доклади**

1. До 21 юни 2015 Комисията докладва на Европейския парламент и на Съвета относно прилагането на настоящата директива и предлага промени при необходимост. Такива предложения за изменение се правят с приоритет за членове 2 и 7. Държавите-членки изпращат на Комисията всяка информация, която е подходяща за подготовката на този доклад, до 21 декември 2014.

2. След представянето на доклада Комисията докладва на Европейския парламент и на Съвета относно прилагането на настоящата директива най-малко веднъж на всеки пет години.

Член 39**Транспониране**

1. Държавите-членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с членове 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 и 35 до 21 декември 2013 г. Те незабавно предоставят на Комисията текста на тези разпоредби.

Когато държавите-членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Те включват също така декларация, че позоваванията в съществуващите закони, подзаконови и административни разпоредби на директивата, отменена с настоящата директива, се считат за позовавания на настоящата директива. Начинът на позоваване и начинът на формулиране на декларацията се определят от държавите-членки.

2. Държавите-членки съобщават на Комисията текстовете на основните разпоредби от националното право, попадащи в обхвата на настоящата директива.

Член 40**Отмяна**

Директива 2004/83/ЕО се отменя за обвързаните с настоящата директива държави-членки, считано от 21 декември 2013, без да се засягат задълженията на държавите-членки относно срока за транспониране в националното право на директивата, посочена в приложение I, част Б.

За обвързаните с настоящата директива държави-членки позоваванията на отменената директива се считат за позовавания на настоящата директива и се четат съгласно таблицата на съответствието в приложение II.

Член 41**Влизане в сила**

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в Официален вестник на Европейския съюз.

Членове 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 и 35 се прилагат от 22 декември 2013.

Член 42**Адресати**

Адресати на настоящата директива са държавите-членки в съответствие с Договорите.

Съставено в Страсбург на 13 декември 2011 година.

За Европейския парламент

Председател

J. BUZEK

За Съвета

Председател

M. SZPUNAR

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ЧАСТ А

Отменена директива

(посочена в член 40)

Директива 2004/83/ЕО на Съвета

(ОВ L 304, 30.9.2004 г., стр. 12).

ЧАСТ Б

Срок за транспониране в националното законодателство

(посочен в член 39)

Директива	Срок за транспониране
2004/83/ЕО	10 октомври 2006 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Таблица на съответствието

Директива 2004/83/ЕО	Настоящата директива
Член 1	Член 1
Член 2, уводни думи	Член 2, уводни думи
Член 2, буква а)	Член 2, буква а)
—	Член 2, буква б)
Член 2, букви б) — ж)	Член 2, букви в) — з)
—	Член 2, буква и)
Член 2, буква з)	Член 2, буква й, първо и второ тире
—	Член 2, буква й, трето тире
—	Член 2, буква к)
Член 2, буква и)	Член 2, буква л)
Член 2, буква й	Член 2, буква м)
Член 2, буква к)	Член 2, буква н)
Член 3	Член 3
Член 4	Член 4
Член 5	Член 5
Член 6	Член 6
Член 7	Член 7
Член 8, параграфи 1 и 2	Член 8, параграфи 1 и 2
Член 8, параграф 3	—
Член 9	Член 9
Член 10	Член 10
Член 11, параграфи 1 и 2	Член 11, параграфи 1 и 2
—	Член 11, параграф 3
Член 12	Член 12
Член 13	Член 13
Член 14	Член 14
Член 15	Член 15
Член 16, параграфи 1 и 2	Член 16 параграфи 1 и 2
—	Член 16, параграф 3
Член 17	Член 17
Член 18	Член 18
Член 19	Член 19
Член 20, параграфи 1—5	Член 20, параграфи 1—5
Член 20, параграфи 6 и 7	—

Директива 2004/83/ЕО	Настоящата директива
Член 21	Член 21
Член 22	Член 22
Член 23, параграф 1	Член 23, параграф 1
Член 23, параграф 2, първа алинея	Член 23, параграф 2
Член 23, параграф 2, втора алинея	—
Член 23, параграф 2, трета алинея	—
Член 23, параграфи 3—5	Член 23, параграфи 3—5
Член 24, параграф 1	Член 24, параграф 1
Член 24, параграф 2	Член 24, параграф 2
Член 25	Член 25
Член 26, параграфи 1—3	Член 26, параграфи 1—3
Член 26, параграф 4	—
Член 26, параграф 5	Член 26, параграф 4
Член 27, параграфи 1 и 2	Член 27, параграфи 1 и 2
Член 27, параграф 3	Член 28, параграф 1
—	Член 28, параграф 2
Член 28, параграф 1	Член 29, параграф 1
Член 28, параграф 2	Член 29, параграф 2
Член 29, параграф 1	Член 30, параграф 1
Член 29, параграф 2	—
Член 29, параграф 3	Член 30, параграф 2
Член 30	Член 31
Член 31	Член 32, параграф 1
—	Член 32, параграф 2
Член 32	Член 33
Член 33	Член 34
Член 34	Член 35
Член 35	Член 36
Член 36	Член 37
Член 37	Член 38
Член 38	Член 39
—	Член 40
Член 39	Член 41
Член 40	Член 42
—	Приложение I
—	Приложение II